

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICESCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an — — — — — 40 Lei.
Pe jumătate de an — — — — — 20 Lei.

Apare odată în săptămână:
DUMINECA.

REDACTIA ȘI ADMINISTRATIA:
Arad, Strada EMINESCU Nr. 35.
Telefon pentru oraș și județ Nr. 266.

Importanța cercurilor religioase.

III.

Pe cât de multe sânt neajunsurile, suferințele și durerile, pe cari întregul neam omenesc le îndură, cu aceeași răbdare, cu aceeași nădejde și cu aceeași dorință ferbinte într'un viitor mai bun, tot atât de mare este și numărul acelor, cari se girează pe sine de apostoli, de îndrumători și de mântuitori ai mult încercatului neam omenesc. Măcelul european n'a putut să saneze relele, n'a putut să vindece durerile și să liniștească sufletele semenilor noștri, ci din potrivă, în loc de-a realiza o parte măcar din aceste postulate, n'a făcut, decât ca toate să se agraveze și să ia proporții și mai îngrijorătoare. Intre astfel de împrejurări numărul celor ce pescuesc în tulbure se sporește în raport drept cu numărul nemulțumirilor și a celor nemulțumiți.

În felul acesta s'a produs haosul înspăimântător, ale cărui urmări detestabile nu se pot calcula înainte, dar cari trebuie să dea de gândit tuturor acelor, cari vor să fie folositori neamului și țării din care fac parte. Și trebuie să ne dea de gândit mai ales nouă preoților, pe cari poporul nostru credincios ne-a distins cu agrăirea de „părinte“, cuvânt, în care se concentrează toată dragostea și toată încrederea acelor, cari în noi s'au de dat să vadă pe binevoitorul îndrumătorul și sprijinitorul lor.

Și dacă în anii din urmă poporul nostru să înstreinat sufletește de noi, dacă încrederea sa față de noi, păstorii săi sufletești, nu mai este așa ideală, cum noi am dori să fie, dacă în sfârșit azi fii n. sufletești nu mai văd în noi pe părinții de ordinioară, s'o știm cu toții că nu poporul este vinovat pentru toate acestea. Ci vinovați sunt acei falși apostoli, fie ei

de ori ce confesiune și grăiască în ori ce limbă, — cari luptă cu acelaș zel, cu aceeași însuflețire și cu aceleași mijloace meschine la știrbirea autorității preoților ortodoxi și la subminarea bisericii noastre dreptmăritoare. Vinovați suntem apoi noi preoții, cari — de celea mai multeori — am luat o atitudine pasivă față de agresiunile venite din partea acelor.

Este timpul suprem, ca să revenim la realitate, este timpul suprem, să începem munca de regenerare, cu dragoste ferbinte față de fii noștri sufletești și cu încredere deplină în ajutorul celui prea bun Părinte ceresc, care ne-a făgăduit cu atâta belșug de bunătate ajutorul său dumnezeesc, în toate necazurile și la toate neajunsurile.

Iată de ce fiecare preot trebuie să sprijinească din toate puterile sale străduințele nobile ale asociației Andrei Șaguna, care a luat ființă chiar cu scopul sublim de-a vindeca, de-a regenera și de-a îndrepta sufletele credincioșilor dreptmăritoarei noastre Biserici. Iată și însemnătatea mare și rolul binecuvântat al cercurilor religioase, aceste fiice tinere ale asociației menționate.

Cercurile religioase sunt mici unități din armata mare și puternică a celor ce și-au scris pe stindard numele divinului Hristos, cari pornesc în luptă cu acelaș ideal sfânt, de-a lupta până'n sfârșit fără groază de dușman și fără teamă de armele acestuia, având în suflet neclintită nădejdea tare a celei mai desăvârșite biruinți.

Fiind dușmanii mulți și frontul de luptă va fi de întindere mare, plin de pedeci și de obstacole. Însă dacă toate cercurile religioase vor fi la locul de veche, dacă se vor întruni cât de adeseori și totdeauna acolo, unde va cere necesitatea și dacă vor luptă toate pentru

acelaș ideal, atunci dușmanii, pe cât de mulți, tot pe atât de răzleți, vor ceda în fața frontului unic, vor bate în retragere în fața celorce, conduși de supremul Părinte, vor merge tot înainte, având conștiința deplină a acelui ideal sfânt și biruința va fi cu atât mai dulce, cu cât mai mari, mai grele și mai numeroase sunt pedecile ce î-se pun în cale.

Pusă întrebarea, cum trebuie să fie fieștecare cerc religios în special, părerile se vor diferenția, variind ele dela om la om.

Cercurile religioase trebuie să aibă în vedere două lucruri: 1. Potențarea sentimentului de religiositate în popor și 2. Edificarea preoților și pregătirea lor pentru lupta ce-i așteaptă.

Serviciul divin, săvârșit în sobor, de 8—10 preoți, cu evlavie, cu însuflețirea și cu solemnitatea potrivită acelui moment sărbătoreț, este cel mai sigur mijloc de-a înălța inimile credincioșilor în sferile cele mai înalte ale sentimentului religios, de-ai apropia cu cugetul de ființa supremă a dumnezeirii și de-a desvoltă în sufletul lor interes pentru cuvântarea ce are să urmeze și care trebuie să fie punctul de forță din programul ori căruia cerc religios. Satisfăcându-se în forma aceasta chemării noastre de preoți și învățători, trebuie necondiționat să urmeze partea a treia și cea mai esențială a sublimiei noastre chemării: Chemarea de păstori, de mângâitori și de doctori sufletești ai celor încredințați de Domnul purtării noastre de grije. Un parastas duios, săvârșit cu fastul potrivit pentru cei ce și-au jertfit ce au avut mai scump pe altarul neamului, va fi mângâierea cea mai dulce pentru nenorociții rămași pe urma lor, iar din partea noastră va fi cel mai nobil tribut de recunoștință. Săvârșirea sf. Taine a Maslului, cu rugăciunile-i de o frumuseță neîntrecută, va lăsa totdeauna urme neșterse în inimile întregii asistențe, dar mai ales va impresiona adânc și va mișca până la lacrimi pe cei bolnavi. Prin săvârșirea maslului la astfel de ocaziuni solemne, se dă tuturor bolnavilor posibilitatea de-a se apropia de supremul doctor al sufletelor și al trupurilor.

Cu aceasta să se încheie aceea parte a

intrunirii cercului religios, care se face cu asinența poporului credincios. Masa, care are să urmeze, trebuie să se ia în cerc restrâns, fără sgomot și fără alaiu, așa ca întru nimic să nu știrbească caracterul religios-moral al solemnității zilei, dar mai ales să nu spulbere din sufletul sătenilor iluziile câștigate în sf. Biserică.

Urmează partea a doua, absolut indispensabilă ori căruia cerc religios: Convenirea preoților în conferință intimă (cu eschiderea poporului), unde întreg programul, înainte staverit, are menirea de-a contribui la edificarea preoților. Prin îndrumările președintelui din cuvântul de deschidere, prin cetirea și aprecierea disertațiilor, prin aprecierea predicii, rostită în sf. Biserică, tuturor preoților participanți li se dă ocaziune să ia parte activă la fiecare cerc religios. Aici, la acestea consfătuiri se va discuta și staveri planul de luptă, care va trebui să servească tuturor de cinozură. Consfătuirile acestea mai au menirea, de-a adună într'un mănunchi pe cei ce luptă pentru acelaș ideal, au menirea frumoasă, de-a pune bazele legăturii sufletești, ce trebuie să fie între frați și au în sfârșit menirea sublimă de-a cimenta tot mai mult legătura aceasta sufletească. Întâlnindu-se aici preoții, vor avea prilejul să-și destăinuiească unii altora fără rezerve, fără sfială și fără teamă tot ce le apasă sufletul — vor avea prilejul cei mai slabi să-și întărească sufletele, iar cei ce și-au făcut totdeauna datoria, să se bucure de roadele ostenelelor lor. Sufletele tuturor se vor contopi în forma aceasta și cei ce vor ajunge să se înțeleagă unii pe alții, vor ști să se și stimeze. Și atunci, când ne vom învăța noi să ne stimăm unii pe alții, atunci, *numai* atunci vom putea pune și altora să ne stimeze, să ne respecteze și să vadă în noi aceea, ce suntem.

În forma aceasta convenirile noastre în cercuri religioase vor avea rezultatul de-a ne înmulți cunoștințele și a ne pregăti mai întâiu pe noi pentru lupta, ce trebuie s'o purtăm pentru mărirea lui Dumnezeu și pentru mântuirea sufletelor încredințate păstoririi noastre.

Congresul catehetic al preoțimii ortodoxe române din Ardeal.

Ședința a III-a.

Se deschide la ora 9 în prezența I. P. S. Sale părintelui nostru mitropolit *Nicolae* și a inspectorului general în ministerul cultelor, dl *Savin*. Prezident Dr. G. Ciuhandu, secretar P. Morușca. Înainte de a se trece la ordinea de zi se cere complectarea comisiei de candidare, în vederea alegerii comitetului central. Șapte subscrieri cer schimbarea ordinei de zi, fixată în program, dar congresul nu încuviințează. Neputându-se pregăti procesele verbale ale ședințelor premergătoare, cu verificarea lor, congresul autorizează pe membrii Asociației aflători în Sibiu.

Apoi se pune la ordinea de zi punctul 5 din program. Păr. Dr. G. Popovici își citește referatul asupra *educației religioase prin școală*, la sfârșitul căruia pledează pentru introducerea congregațiilor religioase în școli, mai ales în clasele superioare.

Punându-se în discuție problema atât de importantă, ia cuvânt: părintele *Ioan Dăncilă* spunând, că prin educația copiilor de acum se va face regenerarea generației ce vine, Școala așa cum ea este îndrumată azi ne pare în multe privințe dușmană. Noi trebuie să răsbățem în ea ca să luăm luptă împotriva celor ce dărâmă. Generația noastră ar trebui să treacă ca și oarecând poporul lui Moise prin pustie, ca să se pre-menească și sub razele de lumină ce le răspândește Hristos, să fie readusă la pământul făgăduinții.

Al doilea vorbitor, păr. profesor și senator G. Popescu Breasta ridică nivelul discuției la importanța problemei. Spune că scopul religiei este formarea caracterului religios-moral, un scop educativ deci. Toate materiile de învățământ au aceeași menire, dar la întâiul loc stă religia să formeze caractere. Catehetul dă sâmburele caracterului, care crește și se desăvârșește tot mai mult. Nu ajunge însă acțiunea catehetului, trebuie să vină și familia și biserica să și dea concursul.

Între mijloacele învățământului religios la locul întâi pune *Biblia*. Ea trebuie dată în mâna elevilor, căci nici nu se poate un învățământ fără ea, fără citirea ei e pustiu sufletul, ori câte lecții am face. Trebuie să împrietinim poporul cu Biblia, să o poarte la sine ca odinioară „Visul Maicii Domnului“. Sectele tocmai cu Biblia în mână își fac drum. Trebuie să ne opunem cu aceeași armă. În școală însă nu vom da în întregime Biblia, ci în părți alese, bine alese ca să servească scopul educației. În Biblie sânt și părți pe care mintea fragedă a copilului nu le înțelege și firea îl duce să caute mai de grabă elementul omenesc, nepu-tându-se ridica la sensul spiritual, la interpretarea superioară a unor povestiri sau descrieri, prinse în cuvinte omenești. Citirea textului biblic înviorează suf-

letul, îi dă ceva răcoritor — în vreme ce metoda de a reda și a învăța buchea sf. Scripturi e urâtă. Citindu-o elevul se va obișni încât nu se va mai despărți de acest tovarăș. Soldatul german o avea ca pe o pavază în cursul războiului. Românului trebuie să-i fie tovarăș nu mai în vreme de primejdie, ci și în timp de pace, să aibă Biblia nu numai în carte și în buzunar, ci și în suflet.

Al doilea mijloc sânt *povestirile religioase* cari trebuie introduse în școală, după îndrumarea pe care o dă marele pedagog Förster. La noi reprezintă acest curent cartea dlui Nisipeanu: „Religiunea în școala primară“. Ear mijloace în afară de școală sânt: ducerea copiilor la biserică; acolo să fie puși să cânte, să citească și rostească rugăciuni sub îngrijirea învățătorului, a profesorului, a cărui prezență în biserică îl va dumeri și pe elev de necesitatea împlinirii acestei cerințe creștinești. Aiurea, chiar și la ruși, aproape fiecare liceu își are capela sa. Cu rugăciune în capelă se încep și se sfârșesc lecțiile.

Apoi relațiile cu părinții constitue un mijloc de educație hotărâtor. Dascălul să aibă săptămânal convorbiri asupra moralității și atitudinii, pe care o au copiii. Între mijloacele de educație cel mai puternic e desigur personalitatea învățătorului, a profesorului. De se admit scăderi la altul, cu nici un chip la profesorul de religie. Întreg succesul învățământului religios atârnă dela calitățile acestuia.

Prof. Gh. I. Ghia insistă asemenea asupra rolului pe care îl are personalitatea catehetului în educație. Cere introducerea Testamentului nou în școală în întregime, Mica Biblie a păr. ep. Nicodim și Scriban precum și cărțile de povestiri ale lui Foerster: Cartea vieții și îndrumarea vieții. Citirea Bibliei să fie unită cu elemente de artă. Spune cum urmează dsa la orele biblice din Dumineci. Incepe cu cântarea împărate ceresc, citește din Biblie o pericopă, al cărui text îl lămurește scurt, apoi cântarea „Pe tine te laudăm“, un psalm, potrivit după conținut, la pericopa citită; în sfârșit Tatăl nostru. Aceasta poate fi socotit ca un început al Școlii de Dumineci și la noi. Se ridică împotriva intelectualismului în școală. Personalitatea Mântuitorului trebuie zugrăvită viu și luminos ca să covârșească sufletele, și aici au un rol important tablourile religioase; ear dogmatismul să fie lăsat cât mai la o parte. Lecții intelectualiste își au rostul doară atunci, când profesorul e provocat de elevi, dar și atunci trebuie să stea totdeauna gata a armoniza elementul biblic cu cel științific, cari nu se contrazic, ci mai vartos se întregesc. Mari rezultate dovedește în totdeauna tratarea de chestiuni actuale în lumina evangheliei. În sfârșit cere sporirea numărului orelor de religie.

Păr. I. Beleuță începe prin a spune că no ne am strâns aici în numele unei idei mari, a unei probleme mari, pusă de însuș Domnul Isus Hristos, cel

mai mare educator al lumii. El a învățat și au învățat apostolii, apoi instituția pe care a întemeiat o, biserica, a primit această moștenire, pe care a dus-o mai departe prin toate veacurile. Vestitele școli catehetice din răsărit mărturisesc de aceasta, de metodele și materia de învățământ religios, cum a fost predat în curs de veacuri. Numai, durere, nu s'a studiat comparativ în lumina istoriei chestiunea în biserica ortodoxă. Noi credem că învățământul religios pleacă dela noi și căutăm la alții, în apropiere imediată și nu la figurile mari ale ortodoxiei. Vorbește apoi de vederile ce au stăpânit școala în diferite veacuri. Odată se zicea: instrucțiune și educațiune, altădată educațiune și instrucțiune, și iarăș educațiune prin instrucțiune, după cum a ajuns să domineze păreriile unor sau altor pedagogi. Concepția cea adevărată este educațiune și instrucțiune. La sfârșit amintește de importanța școlii active, elevul să nu fie receptacol, ci să la parte activă; deprinderile, căci sânt chintesența caracterului. Principiul școlii active este ca să intre și elevul ca factor de educație, egal de important cu ceilalți.

Păr. *Țandreu* indică un nou mijloc: *cartea de rugăciuni* și cere să se explice elevilor rugăciunile, altfel le rostesc și ca oameni mari, fără să-și dea seama. Invățarea rugăciunilor s'a neglijat, încât profesori și profesoare nu se mai știu ruga.

Di *Savin*, reprezentantul ministrului de culte, propune să se ceară legiferarea în acel înțeles ca profesorul de religie să fie subdirectorul liceului, încredințat cu partea educativă. Asemenea el ar putea fi președintele eforiei școlare, — dar să nu mai aibă parohie, să și socotească școala și elevii de parohia pe care să o păstorească cu zel.

Protopopul *Ludu*, pune întrebarea care fel de școală promovează mai bine educația religioasă, scoțând în evidență superioritatea școlii confesionale. Arată anomalia pe care au introdus-o organele școlare ale statului, că în protopopiatul său în 9 comune curat ortodoxe sânt învățători gr.-catolici și în alte două sânt romano-catolici. Educatorul trebuie să fie pătruns de ceea ce învață, iar nu numai la aparență să manifeste, cum se întâmplă cu cele mai multe cazuri. În copii să se desvoalte simțul pentru opere de caritate că să treacă principiile religioase în fapte, cari să'l dedea a și păstra religiozitatea și în viață, după ieșirea din școală. Dar și generația adulților trebuie educată, mai potrivit prin așa numitele „case culturale” pentru prosperarea cărora trebuie luate o seamă de măsuri și din partea statului: în chiderea crâsmelor; repausul duminecal la oficii și funcționari; concesiile de joc pentru tineret să se dea numai cu învoirea preotului și în sfârșit să se tipărească cărți ieftine pentru popor, cu ajutorul fondurilor diecezane și al statului.

Părintele *Dancilă* caută vina lipsei de religiozitate a oamenilor, la noi preoții. Noi nu sântem destul de religioși, nu ne rugăm și familiile noastre dau de

multe-ori pildă rea. Nu ne călăuzește în deajuns dragostea, care apropie pe Mântuitorul și de cei mai mari păcătoși și vrăjmași. Cere să se introducă în seminarii meditațiile religioase și ore de rugăciune zilnică.

Problemele scoase la suprafață în cursul discuției sânt rezumate de prezident astfel:

1. Congresul în umanitate se declară pentru păstrarea școlii confesionale, care din punctul de vedere al educației și al formării caracterului religios moral este mult superioară ori cărui fel de școală și cu trecutul său justifică pe deplin dreptul ei la existență și din punct de vedere cultural-național, chiar și politic.

2. Invățătorul școlii confesionale este mai strâns legat de biserică și prin aceasta de sufletul poporului însuși. În urmare congresul protestează împotriva procedurii organelor școlare de stat, cari fără să țină seamă de caracterul religios al comunelor, numesc învățători de altă confesiune și chiar de altă naționalitate în comune curat ortodoxe, ori cu majoritate ortodoxă. Cere ca la școlile din astfel de comune să numească numai învățători ortodoxi.

2. Ca mijloace ajutătoare în învățământul religios se cere introducerea *Bibliiei în școală*, Testamentul nou și părți alese din sf. Scriptură a T. V. Și până vom putea avea la îndemână Biblia școlară să se întrebuiț ze *Mica Biblie* alcătuită de P. S. Sa păr. ep. Nicodim și păr. archim. Scriban. Autoritățile bisericești să îngrijească editarea unei potrivite *cărți de rugăciuni* pentru a fi pusă în mâna elevilor. Drept cărți ajutătoare se pot folosi scrierile marelui pedagog Foerster, traduse în românește: *Cartea vieții și îndrumarea vieții*.

4. Congresul cere cu insistență introducerea studiului religiei la locul întâi între materiile de învățământ și sporirea orelor de religie la toate categoriile de școli măcar în câte două ore pe săptămână de fiecare clasă, pe lângă o oră de exortație. La sate să se introducă cetiri biblice la vecernia de Sâmbătă seara pe seama elevilor de școală.

5. Elevii din școală să fie dedați la practica religioasă; să fie duși la biserică, acolo să cânte, să cetească, să rostească rugăciuni. În cele 4 posturi, ori măcar odată pe an, să se mărturisească și cominece. Din școală să fie dedați la acte de caritate creștinească: pentru îmbrăcarea celor săraci la sărbători, ajutorarea celor bolnavi, sprijinirea orfanilor etc.

6. În școlile secundare, mai ales în clasele superioare, să se introducă *congregațiile religioase*, și învățământul să se pună pe baze apologetice, în clasele din urmă ale liceului. Profesorul de religie să fie de drept subdirector încredințat cu supravegherea și îndrumarea educației. Preotul profesor să fie prezidentul eforiei școlare. La licee să se introducă capele,

iar profesorul de religie să nu mai aibă parohie, ci școala să și-o socotească de atare.

7. Pentru o bună orientare în educație să se introducă o mai strânsă legătură între școală și părinți, făcându-se întruniri și conferențe, în cari să se discute scăderile generale și aplicările personale ale elevilor, din cari să se orienteze părinții ca și învățătorii și cateheții.

8. Deodată cu îngrijirea pentru școlari să se îngrijască și de creșterea religioasă a adulților pentru a nu da pildă rea copiilor. În această direcție își au importanța lor *casele culturale* și în apropierea lor pavilioane de joc pentru tinerime. Jocul să nu mai fie îngăduit de organele administrative, decât după orientările pe cari le dă preotul. Iară pentru ca să-și poată împlini rostul „casele culturale“, Statul să ordone închiderea crâjmilor și repausul duminical la toate oficiile în sărbători.

9. După vecernia din Dumineci și sărbători să se introducă șezătorile biblice cu cântări, recitări de versuri religioase și rugăciuni potrivite cu textul biblic, cetit și interpretat. Autoritățile bisericești și de stat să și dea mâna spre a crea mijloacele materiale pentru publicarea și răspândirea cărților de propagandă religioasă.

Urmează apoi punctul 6 din program. Părintele *Ioan Ludu* își cetește referatul: *Cine să predea religiunea în școala primară?* Pentru scurtimea timpului; partea introductivă ici coala e numai schițată, dar cu atât mai bine studiată a fost partea care răspunde întrebării proprii. În resumatul dela sfârșitul lucrării pune întâi argumentele cari pledează pentru catehizarea din partea preotului:

1. Misiunea noastră pastorală, izvorâtă dela Mântuitorul, de a catehiza;

2. Datoria noastră socială de a astupa gurile celor cari strigă contra noastră;

3. Nădejdea unei legături intime între păstor și păstorii prin catehizare;

4. Teama că învățătorimea de azi nu se va mai putea ocupa temeinic cu catehizarea;

5. Obligația impusă de stat și biserică;

Contra:

1. Religia nu se poate separa de celelalte obiecte de învățământ;

2. Fără religie învățătorii se vor înstreina și mai tare de biserică;

3. Din punct de vedere practic catehizația este aproape imposibilă (în parohii mari, unde preotul este mereu reclamat);

4. Nu munca trebuie recunoscută, ci traiul asigurat spre a putea munci.

5. Nu sântem azi îndeajuns pregătiți ca să reluăm catehizarea.

Consecința logică este: să înlăturăm, procedând

energie și grabnic acele piedeci, care se pot înlătura. Să organizăm pregătirea acelei părți din cler dela care se poate cere în mod firesc o catehizare temeinică, riguroasă și potrivită cerințelor pedagogiei moderne.

Iar până atunci să preluăm catehizarea în toate acele școli, în cari aceasta ar fi de dorit.

Iar la sfârșit propune aceste desiderate:

1. *Congresul catehetic al preoților declară învățământul religios ca o datorie a misiunii pastorale preoțești, datorie izvorâtă din porunca Mântuitorului și din însași firea chemării preoțești, — prin urmare recunoaște în mod principial obligația de a catehiza;*

2. *Nu impune însă în mod absolut îndatorirea de a catehiza preoțimeii, ci dimpotrivă așteaptă dela învățătorimea noastră să predea și mai departe religiunea pretutindeni, unde biserică fie din lipsă de preoți, fie pentru imposibilitatea fizică a preotului, fie din motive de alt ordin, nu se poate îngriji singură de acest lucru.*

3. *Enunță necesitatea unei pregătiri speciale a viitorului cler, iar pentru pregătirea actualului cler tinăr cere să se ia următoarele măsuri urgente;*

a) alcătuirea unui plan nou de învățământ pentru religie;

b) stabilirea materialului de religie, împărțit pe anii școlari;

c) tipărirea manualelor de religie corăspunzătoare noului plan și noii materii;

d) pregătirea preoțimeii selecționată ca aptă, pe temeiul metodologiei și pedologiei moderne, în cursuri, cu școli de aplicație și

e) distribuirea unei bibliografii selecte pe seama viitorilor cateheții.

La discuția deschisă asupra problemei iau parte pâr. I. *Duma* solicitând catehizarea pe seama preotului, având ea chiar o terminologie proprie, cu care învățătorii de acum nu mai sânt familiarizați și pot produce chiar alterarea dogmei. Cere sistemizarea posturilor de profesori de religie și pentru școale primare, cu un mai mare număr de elevi și introducerea catehizării și la vecernia de Sâmbătă seara. Pâr. prof. *Ghia* dela Craiova spune să se mențină caracterul de școală confesională, iar statul să egalizeze pe învățător cu cel de stat la salariu. Literatura școlară să se ceară casei școalelor, pe seama preoților ce se ocupă cu catehizarea.

Pâr. *Podea*, sfătuiește ca preotul să întrețină legături cu învățătorul catehetic ca și cu învățătorii cari ies astăzi din școlile normale, crescuți întrun spirit strein, dacă nu chiar dușmănos bisericii. Deși pâr. *Podea* nu este în serviciul bisericii și nici membru al Asociației clerului, este ascultat, ca oricare oaspe binevenit

Pâr. asesor cons. *L. Triteanu* spune că nu autoritatea bisericească, ci statul a impus catehizarea

gratuită din partea preotului. În ce privește sistemizarea posturilor de cateheți pentru școlile primare, s'au făcut demersuri, și în câteva orașe sânt și înviițate. Militează pe lângă școlile confesionale, a căror îndreptățire începe a fi recunoscută și de către factori cu atribuții de legiferare și investiți cu puterea de a direcționa politica generală a țării.

Păr. protopop *E. Stoica* mai amintește un moment care cere preotului să intre în școală cu studiul religiei, ca să pregătească de acolo armata cu care să stăm împotriva năvalei ce ni se anunță din partea sectarilor americani, prin misionari, anume pregătiți la universitățile baptiste.

Congresul acceptează referatul temeinic al păr. Ludu și își însușește desideratele exprimate într'ânsul.

T. Român.

Un dar pentru biserica și cultura românească.

Între știrile banale omorătoare de ideal și idealism a ziaristiceii de azi, unde joacă un joc diavolesc știrile despre furturi, jafuri ucideri și sinucideri, defaimări și desavuări, toate fapte a omului modern crescut fără credință, duh și ideal; omului de bine îi place să audă să cetească și să știe, că mai sunt și oameni de aceia, cari departe de ori ce „afaceri“ respectându-se pe sine respectă și aceea parte gîngășă a omului, pe care azi cu multă sfială o numim suflet..

În ziua de 20 Noemvrie 1922 proprietarul de pământ de aici Dr. Coloman Konopi a încheiat un contract de donare cu reprezentanții comitetului parohial de aici, prin care donează pentru totdeauna și irevocabil pe seama bisericii ortodoxe române din loc imobilul cuprins în cartea funduară Nr. 239 sub A. I 23 Nr. top. 36—37 cu menirea ca edificiul de către stradă curtea întreagă, grădina întreagă să se folosească ca locuință pentru preotul de totdeauna a bisericii ort. rom. din loc, iară edificiul din curte va avea menirea să servească de casă culturală pentru publicul comunei Odvoș.

Fapta în sine e nobilă și ideală, deci nici nu cerc a prețui în valoare sunătoare de aur ori argint acest dar ci voiesc numai a-i scoate la iveală valoarea lui reală și morală. Starea socială bolnavă a omenimei, împrejurările tot mai critice în cari trebuie să viețuiască biserica lui Hristos a îndemnat și Veneratul nostru Consistor să deie circularul cu Nr. 1260/922 referitor la donațiuni pentru biserică și în care să spună express că: „Se impune imperios, ca biserica să-și creeze mijloacele proprii de existență și de dezvoltare“.

Prin prevederea bisericii noastre cu casă parohială bună și acomodată, s'a pus capăt răului de

veacuri, care a produs atâta grijă și descurajare în rândul preoților tineri și începători, asigurându-se de aci înainte una dintre cele mai principale condițiuni de traiu: „locuința“.

Prin prevederea comunei cu casă culturală pusă sub grija bisericii e nădejdea că aceasta va fi locul unde și dacă nu toți, măcar cei mai buni vor putea să conlucre și să infiripeze pe încetul focul sacru, cultura românească, de care satele noastre au așa mare nevoie.

Scara pe care se urcă sau coboară un om sau un popor nu poate fi alta decât morala și cultura, două virtuți, cari nu se pot câștiga decât prin biserică și școală. La poporul nostru biserica și școala sunt două instituțiuni, cari au format și formează încă și azi sufletul națiunii noastre românești. Deci cel ce respectează școala și biserica noastră, respectează cultura și sufletul nostru.

Generosului donator i-sa înmanuat un act de mulțumită din partea comunei noastre bisericesti; iară pe aceasta cale îi exprimăm mulțumită publică, admirând în persoana lui pe bărbatul integru, a cărui fapte consună pe deplin cu adevărata lui cultură sufletească.

Odvoș.

Ioan Evuțian, preot.

O rușine.

În legătură cu cazul rușinos, pățit de o fată străină, în orașul nostru, a apărut în „Solidaritatea (Nr. 9) din Arad, — sub titlul semimicativ „O idilă“ — un articol transparent, cu intenția vădită de-a înfățișa acel caz destrăbălat sub altă formă și prezentându-l mai puțin grav.

În loc însă să-și ajungă scopul, a revoltat întreg publicul cititor.

Fiind orașul Arad și centrul unei Episcopii românești, simțeam trebuința imperativă, că mentalitatea din acel articol trebuie combătută cu toată energia.

Am pregătit deci un articol, în care — indiferent de persoane — am luat în apărare morala publică și socială, așa de mult zdruncinată în zilele noastre și am arătat că mentalitatea din articolul înpricinat este cu totul parțială și ne sinceră. Apoi ca, acest caz nu este o „idilă“, ci o rușine. Și am spus, că contra reproducerii unor cuvinte cvazi luate din gura acelei fete, publicul să ridică cu toată pute-

rea, căci nu are nevoie și nu dorește să înghită astfel de pilule. În fine am zis că și până să va pronunța asupra acestui caz rușinos, justiția divină și legislativă, marele public deja și-a spus verdictul.

Articolul l-am arătat și unor persoane cu greutate în viața noastră publică, cari l-au aprobat întru toate, apoi l-am trimis la „Solidaritatea” spre publicare. Aici conducătorul gazetei l-a acceptat, dar l-a refuzat redactorul, sub pretext că nu-l permite cenzura.

L-am trimis a două oară, de unde l-am recăpătat, însoțit de o scrisoare dela d. redactor, scrisă într'un ton neurban.

S. Stana.

INFORMAȚIUNI.

Parastas

în Catedrala Incoronării dela Alba-Iulia în memoria lui Mihai Viteazul.

Marti, 21 Noemvrie a. c., s'a oficiat în Catedrala Incoronării din Alba-Iulia de către protopopul I. Teculescu primul parastas în amintirea lui Mihai Viteazul, gloriosul domn, care a căzut jertfă visului îndrăzneț de-a uni pe toți românii. Au asistat toate autoritățile civile în frunte cu prefectul județului, autoritățile militare, elevii liceului „Mihai Viteazul” și numeros public.

La sfârșitul serviciului divin luminatul prot. I. Teculescu a ținut o strălucită cuvântare. Evocând cu multă putere amintirea vremilor dispărute, când Mihai Viteazul zdrobind oastea dușmană la Șelimbăr, a intrat triumfător în Alba-Iulia luând în stăpânire Ardealul, arată măreția jertfei dela Turda, care și-a închinat toată viața unui gând măreț. Reînvie în amintirea ascultătorilor umilințele trecutului, când neamul românesc era asuprit de străini pe pământul strămoșesc și arată măreția vremilor de azi, când românii au ajuns stăpâni deplin pe soarta lor. Mulți din înaintașii noștri ar fi vrut să vază, ce vedem noi. E un triumf al românismului stăpânirea acestei cetăți, în care a intrat învingător Mihai. Ca-

tedrala dela Alba-Iulia, în care s'a încoronat cel dintâi rege al tuturor românilor, e biserica neamului românesc, ce va duce dealungul veacurilor faima acestor vremuri.

Aceste cuvinte înălțătoare rostite cu un deosebit farmec și avânt au produs o adâncă impresie asupra ascultătorilor.

O propunere pentru partidul național. Un venerabil bărbat al neamului nostru ne scrie următoarele:

Recomand conducătorilor acestui partid să pună în program ca prim postulat, pe lângă „unirea politică”, și „unirea bisericească”, cum s'a cerut în concluzul mării adunări de pe Câmpul Libertății, în ședința a II-a din 4/16 Mai 1848, și în petiția din 6 Februar 1849 către împăratul Austriei Francisc Iosif I. în Olmütz, ca toți românii să stea sub un cap bisericesc de sine stătător, — care acum e Mitropolitul primat din București, și pe care noua Constituție a țării, precum și Sf. Sinod general ar trebui să-l declare de Patriarh al tuturor românilor, cum au făcut și alte popoare ortodoxe cu biserica lor, ca să scăpăm de acuzarea că sântem „bizantini”.

În cazul acesta partidul și-ar redobândi vechea strălucire de odinioară și ar strânge pe toți românii cinstiți, de pretutindenea, sub stindardul său.

Dacă nu fac așa, conducătorii acestui partid rămân străini de idealul neamului românesc.

Un bătrân.

Totuși au intrat. S'a făcut — și trebuie să se facă — discuție în jurul refuzului papistașilor de-a intra în biserica noastră, unde 14 arhieriei ortodocși sfîșteau coroanele Suveranilor români. S'a încercat să se scuze, greșala aceasta de neiertat, prin invocarea canoanelor bisericii apusene, care nu permit preoților lor să între acolo unde slujesc preoți de altă credință. — Dar eată ce s'a întâmplat: Săptămâna trecută — așa ni se anunță — evreimea din O. ăștie și-a adus un rabin nou. Din prilejul așezării rabinului în scaun, comunitatea a invitat bisericile din oraș să participe la serbătoarea ei. Cine s'a dus între cei dintâi? Amândoi *paterii* (unguri papistași) din O. ăștie s'au prezentat în templul iudovesc, au stat acolo lângă altar și au ascultat bucuroși slujba evreilor, — și iată, n'a căzut cerul pe nime. Cum adecă spun „canoanele”? Într'o biserică creștină nu poți intra (fiindcă e românească!), într'un templu al evreilor, halitori ai creștinismului, se poate intra (fiindcă este *unguresc*!) Am înțeles. — Și dorim să înțeleagă cât mai bine și cât mai curând și ocârmuitorii acestei îndelung răbdătoare țări românești.

Sfințire de clopot. Ziua de 6/19 Noemvrie 1922 au fost zi de bucurie pentru comuna noastră bisericească Petriș (județul Arad), căci în aceasta zi sa dat destinațiunei sale un clopot de greutate 56 chile în preț de 6 mii lei dăruit Bisericii de către preotul pensionat Iosif Cimponeriu din Petriș, Victor Moștia împegeat în Direcțiunea C. F. Române din Arad, Petru, Versavia și Stefania Martin din Petriș

Nr. 156, sfințindusă prin preotul pensionat din Petriș Iosif Cimponeriu, Partenie Mirsa parohul locului și Petru Vesa preot în Roșia.

Tot acești donători au mai dăruit Bisericii una Toacă de oțel în valoare de una mie lei, care în ziua memorabilă din 2/15 Octombrie 1922, adică în ziua Incoronării M. S. Regelui nostru Ferdinand I. s'a dat destinațiunii sale.

Primească acești dăruitori mulțumită comunei noastre bisericesti, Dumnezeu să le dăruiască viață îndelungată și să primească jertfa lor pe altarul său cel ceresc.

Petriș, 9/22 Noembrie 1922.

Un participant.

Cultul morților pentru patrie. Ziarul clerical, „La Croix” anunță că episcopul de Dijon a trimis în Canada două săculețe cu grâu cules de pe mormântul soldaților canadieni morți pentru Franța. Acest dar prețios a fost primit cu emoție. Călugărițele din Ottawa, în prezența batalionului 22 canadian și a familiilor îndoliate a celor morți în război, au semănat acest grâu.

Grăul care va crește din sămânța aceasta glorioasă, va servi la facerea azimelor destinate maselor comemorative ale războiului.

E interesant deci, cum celelalte națiuni știu să eternizeze pe cei morți pentru patrie.

Monede (aur, argint, metal) și bancnote de hârtie, vechi și străine, cumpără cu preț convenabil, un amator. Adresa la administrația ziarului „Biserica și Școala” Arad, Str. Eminescu 35.

CONCURSE.

Pentru îndeplinirea definitivă a parohiei **Băsarăbasa** cu f. Brotuna, amasurat ord. Consistorial Nr. 1687/922, se publică concurs cu termen de **30 zile**, dela prima apariție acestuia în „Biserica și Școala”.

Emolumentele sunt:

1. Sesie par. circa 8 jughere pământ arator și un intravilan din foaia 4. Băsarăbasa în loc de „bir parohial”.

2. Dela filia Brotuna bir paroh. o polovică (15 litre) cucuruz sfărmat.

3. Stoalele legale.

4. Dotația dela Stat. Casă parohială nu este!

Alesul va catehiza la școala de stat din Vața de jos, până când parohia va avea școală în loc. Tot dînsul va avea să solvească dările publice după uzul sesiei par. Parohia e de clasa III.

Reflectanții își vor înainta cererile de concurs ajustate cu toate documentele prescise cei din alta dieceză vor alătura și litere de admitere dela Episcopul diecezan din Arad, adresate Comitetului parohial la Oficiul protopresbiteral gr. ort. rom. al Hălmeagului și anume în termenul desus. Doritori de a ocupa acest post vor avea să se prezenteze în bisericile din matre și filie spre a celebra sf. Liturghie respective a predica spre a se face cunoscuți poporului.

Comitetul parohial.

Inconțelegere cu: *Cornel Lazar* m. p. ppresbiter.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea parohiei de cl. II-a **Joiamare** să publică concurs cu termen de **30 zile**.

Beneficiu: 1. Sesie parohială din 8 jugh. pământ.

2. Bir și Stole legale.

3. Intregire de salar dela stat.

Alesul va catehiza fără alta remunerație și va plăti darea publică după sesie.

Intrucât nu se vor prezenta reflectanți cu cvalificație de cl. II-a, conform concl. Cons. Nr. 3162/922 sunt admiși și cei cu cvalificație de cl. III-a.

Reflectanții își vor înainta cererile de concurs oficiului protopresbiteral din Buteni pe lângă observarea presciselor referitoare. Reflectanții din alte dieceze vor prezenta litere de admitere la acest concurs dela Arhiepiscopul nostru diecezan.

Comitetul parohial.

Inconțelegere cu: *F. Roxin* protopop.

3—3

BIBLIOGRAFIE.

În editura librăriei diecezane din Arad a apărut o colecțiune frumoasă și bogată de: *Colinde, cântece de stea și cântecele irozilor*. Broșura se estinde pe 80 pagini.

Prin publicarea acestei colecțiuni de colinzi, tipografia diecezană face un serviciu mare literaturii noastre populare. E de dorit ca aceasta folositoare carte, menită a păstră frumoasele noastre datini strămoșești, să fie răspândită în cercuri cât mai largi. Prețul unui exemplar 5 Lei.

A apărut

Calendarul diecezan din Arad

pe anul 1923. Conține: Cronologia, Sărbători și alte zile schimbătoase, Posturile, Deslegări de post, Parastase oficioase, Sărbători naționale, Zile de repaus la judecătoria, Regentul anului, Anotimpurile, Partea calendaristică, Întunecimile anului 1923, Taxele de postă, telegraf și telefon, Consemnarea târgurilor din Crișana, Bănat, Ardeal și vechiul Regat, Timpul cât poartă animalele, Timpul vânatului și o parte literară instructivă, împodobită cu foarte multe clișee.

Prețul unui exemplar fără șematism 5 Lei, cu șematism 7 Lei. Revânzătorii beneficiază rabat. Se poate comanda contra bani gata la librăria diecezană din Arad.

Redactor responsabil: **SIMION STANA** asesor consistorial
Censurat: **Censura presei.**